

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Iht. høringsliste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/5928

10.12.2015

Høring av forslag til innretning på havbruksfondet

1. Innledning

Havbruksnæringen har utviklet seg til å bli en viktig næring for Norge og for de mange kommunene med oppdrettsvirksomhet langs hele kysten. Det drives i dag oppdrett av laks og ørret i totalt 160 kystkommuner, fra Lyngdal kommune i sør til Hammerfest i nord, hvor havbruksnæringen bidrar med aktivitet, sysselsetting og inntekter. Likevel opplever mange kystkommuner at de får for lite igjen for å tilrettelegge for næringen.

Oppdrettsnæringen har hatt en sterk vekst over flere tiår og bare siden 2005 er produksjonen av laks og ørret mer enn doblet. Regjeringen vil legge til rette for videre vekst i oppdrettsnæringen, hvor en av forutsetningene er tilgang på tilstrekkelig og egnet areal. I regjeringens politiske plattform går det derfor frem at kommuner som stiller areal til rådighet for havbruksnæringen bør oppleve større positive ringvirkninger fra aktiviteten. Den politiske plattformen sier også at store deler av vederlaget for nye konsesjoner bør tilfalle berørte kommuner.

I Meld. St. 16 (2014-2015) "Forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett" (heretter "havbruksmeldingen") presenterer regjeringen et nytt system for justering av kapasiteten i oppdrettsnæringen basert på miljøindikatorer, handlingsregler og en inndeling av kysten i produksjonsområder. Næringskomiteen har i sin innstilling til meldingen gått inn for at 80 prosent av vederlaget for tildeling av ny kapasitet skal tilfalle kommunal sektor, mens statens andel skal være 20 prosent. Videre er regjeringen bedt om å opprette et havbruksfond som skal sikre en rimelig fordeling av kommunal sektors andel av vederlaget på alle fylkeskommuner og kommuner med oppdrettsvirksomhet.

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 8
www.nfd.dep.no

Telefon
22 24 90 90
Org. nr.
912 660 680

Fiskeri- og
havbruksavdelingen

Saksbehandler
Ole-Jakob Lillestøl
22 24 64 70

Departementet avholdt et innspillsmøte 16. oktober hvor Nettverk for fjord- og kystkommuner (NFKK), Sjømat Norge og Norsk industri deltok. Norske sjømatbedrifters landsforening (NSL) og Kommunenes Sentralforbund var også invitert. Departementet åpnet samtidig for skriftlige innspill via hjemmesiden, hvor det ble mottatt innspill fra NFKK, Sjømat Norge, NSL, Steigen kommune og Troms fylkeskommune. Innspillene er tatt med i utformingen av dette notatet.

Dette høringsnotatet drøfter blant annet:

- Fordelingsnøkler mellom a) fylkeskommuner og kommuner, b) kommuner og c) fylkeskommuner
- Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet
- Administrasjon av fondet

Høringsinstansenes innspill må være departementet i hende **senest 18. februar 2016.**

Høringer er åpne, og alle kan sende innspill til oss. Høringsuttalelser avgis digitalt på regjeringen.no under «Send inn høringssvar». Her kan man registrere seg, mellomlagre en uttalelse og laste opp vedlegg. Alternativt kan høringssvar sendes per e-post til postmottak@nfd.dep.no.

2. Havbruksnæringens arealbeslag og bidrag til lokalsamfunnene

Ifølge beregninger utført av Nofima er det fysiske arealbeslaget av havbruksnæringen inklusiv forankringsareal på sjøbunnen på 420 km², tilsvarende ca. 0,5 prosent av samlet sjøareal innenfor grunnlinjen¹. Inkluderes faktorer som smittesoner mellom anlegg for bekjempelse og forebygging mot lakselus og sykdom øker arealbruken, ifølge Nofima, til vel 20 000 km².

Selv om Norge har en lang kyst og havbruksnæringens direkte arealbeslag er lite, er tilgang på areal en reell knapphetsfaktor. Havbruksnæringen trenger nye og egnede arealer for å kunne vokse videre. Lokalitetene har stor betydning for selskapenes evne til å drive effektivt og oppnå lønnsom drift. Forhold som strøm, dybde, temperatur, salinitet og oksygenforhold påvirker veksthastighet og fôrutnyttelse. Grad av ly og skjerming, vindforhold og bølgehøyde påvirker risiko for havari og rømming. Avstand og samspill mellom lokaliteter innenfor et område har stor betydning for mulighetene for god produksjonsplanlegging og kostnadseffektive logistikk-løsninger.

Oppfatningen av hva som er optimale lokaliteter endrer seg. Det har over flere år vært en trend mot stadig færre, men større og mer eksponerte lokaliteter. Per 10.11.2015 var det registrert totalt 945 lokaliteter for kommersiell matfiskoppdrett av laks, ørret eller regnbueørret i 162 ulike kommuner. Grunnet periodevis brakklegging er det imidlertid ikke produksjon på alle lokalitetene samtidig. I gjennomsnitt er det til enhver tid produksjon ved ca. 55-65 prosent av lokalitetene.

¹ Andraesen og Robertson (2014). Nofima. *Nasjonale ringvirkninger av havbruksnæringen*. Rapport 49/2014

Samlet Maksimalt Tillatt Biomasse (MTB) for kommersielle tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret på lokalitetsnivå var per 10.11.2015 på 3,04 millioner tonn. Gjennomsnittlig lokalitetsstørrelse var på 3 218 tonn, men med store variasjoner. Den største lokaliteten som er klarert i dag heter Solværet, er på 8 580 tonn og ligger i Smøla kommune. De to minste lokalitetene heter Garvik og Klubbenes, er hver på 325 tonn og er beliggende i Askvoll. Trøndelagskommunene Frøya, Hitra og Nærøy er de største kommunene målt ved lokalitets-MTB. Frøya har en lokalitets-MTB på 130 260 tonn fordelt på 33 lokaliteter. I den andre enden av skalaen finner vi Eide kommune med én lokalitet med en lokalitets-MTB på 780 tonn. Fullstendig oversikt følger i vedlegg 1.

MTB på lokalitetsnivå er et uttrykk for hvilken miljømessig bæreevne lokaliteten er klarert for og må ikke forveksles med MTB på konsesjonsnivå, som er en tillatelse som gir innehaveren rett til å produsere. En oppdretter kan ikke på noe tidspunkt ha en større biomasse av fisk i sjøen enn det som fremgår enten av lokalitets-MTB eller konsesjons-MTB, eventuelt selskaps-MTB dersom innehaveren har flere tillatelser, eller konsern-MTB dersom flere selskap er organisert i en konsernstruktur.

Ifølge Nofima sto havbruksnæringen i 2013 for en direkte verdiskaping i form av bidrag til BNP på 14,7 milliarder kroner og en sysselsetting i antall årsverk på 9 621. Brutt ned på lokalitetsnivå tilsvarer dette i gjennomsnitt en verdiskaping på 25,7 millioner kroner, eller en sysselsetting på 17 årsverk, per lokalitet i bruk.

Nofima har også beregnet at havbruksnæringen i 2013 kjøpte varer og tjenester i Norge for 34,3 milliarder kroner. Innkjøp hos leverandørindustrien utgjorde 14 678 årsverk i avledet virksomhet samme år.

3. Nærmere om Stortingets innstilling

I det følgende gjengis relevante utdrag fra Næringskomiteens innstilling av 8. juni 2015:

3.1. Utdrag fra innstillingen

K o m i t e e n mener en større andel av inntektene fra vederlag for nye konsesjoner og vekst på eksisterende skal tilfalle kommunene og fylkeskommunene som har oppdrettsvirksomhet. K o m i t e e n peker på at dette er viktig for å stimulere kommunene til å stille egnede arealer til rådighet for oppdrettsnæringen.

K o m i t e e n mener kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet skal få 80 pst. av inntektene fra både vederlag for nye konsesjoner og vekst på eksisterende. De resterende 20 pst. tilfaller staten. Dette hjemles i akvakulturloven som et nytt ledd i bestemmelsen som i dag hjemler vederlag for tildeling av konsesjoner.

K o m i t e e n mener inntektene som skal tilfalle oppdrettskommunene skal fordeles gjennom et havbruksfond, og ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2016, legge frem forslag om innretningen på et slikt fond.

K o m i t e e n ber videre regjeringen legge frem en drøftelse av ulike fordelingsnøkler, og legge frem den fordelingsnøkkelen den finner mest tjenlig for å sikre rimelig fordeling av fondet til alle kommuner og fylkeskommuner som har oppdrettsvirksomhet.

K o m i t e e n ber regjeringen involvere relevante aktører på området, i utarbeidelse av lovendring og forskrift(er)."

Den endelige innrettingen av havbruksfondet skal legges frem for Stortinget.

3.2. Departementets kommentar

Etter Stortingets intensjon skal havbruksfondet sikre en *rimelig* fordeling på *alle* kommuner med oppdrettsvirksomhet. Samtidig går det frem at fondet skal *stimulere* kommunene til å gi næringen tilgang til egnede lokaliteter.

En fjerde målsetting er at ordningen bør være *enkel å administrere*. Departementet tar også med seg kommunenes ønske om mest mulig *forutsigbare* inntekter som et viktig hensyn.

4. Avgrensning og premisser

I det følgende gjøres det rede for noen avgrensninger og premisser for den videre drøftingen.

4.1. Hvilke kommuner og fylkeskommuner er berettiget til en andel av fondet?

I bred forstand er det mange kommuner og fylkeskommuner som tilrettelegger for oppdrettsnæringen. En naturlig forutsetning er imidlertid at det kun er kommuner og fylkeskommuner med oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret i sine sjøarealer som bør ha krav på en del av havbruksfondet. Tillatelser til oppdrett av andre arter enn laks, ørret og regnbueørret tildeles løpende og vederlagsfritt, og omfattes derfor ikke av fondsløsningen. Det samme gjelder andre typer tillatelser, som eksempelvis forskningstillatelser og undervisningstillatelser. Departementet ser det heller ikke som naturlig at kommuner og fylkeskommuner med bare landbasert oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret skal ha krav på en andel av fondet. I havbruksmeldingen legges det opp til å tildele tillatelser til landbasert oppdrett løpende og vederlagsfritt på lik linje med tillatelser til oppdrett av andre arter i sjø.

4.2. Forholdet til utviklingskonsesjoner

Regjeringen har besluttet å innføre en prøveordning med utviklingskonsesjoner som kan konverteres til kommersielle tillatelser for et vederlag på 10 millioner kroner etter en gitt tid. Utviklingstillatelsene skal tildeles med en tidsbegrensning på inntil 15 år. Provenyet fra fremtidige konverteringer av utviklingstillatelser vil inngå i fondet på samme måte som provenyet fra ordinære tillatelser. Ordningen med utviklingskonsesjoner innebærer imidlertid at konvertering først skjer etter en gitt tid, noe som betyr at fondet ikke vil få tilført midler fra utviklingskonsesjoner før flere år frem i tid.

4.3. Forholdet til kapasitetsøkningen på 5 prosent

Kapasitetsøkningen på 5 prosent på eksisterende tillatelser fordeles med en andel på 50-50 mellom stat og kommunal sektor, og vil ikke inngå i havbruksfondet. Vederlaget for alle tillatelser som tildeles fra 1. januar 2016 skal fordeles med 80 prosent til kommunal sektor og 20 prosent til staten, hvorav kommunal sektors andel fordeles gjennom havbruksfondet.

4.4. Nasjonalt eller regionalt havbruksfond?

I havbruksmeldingen legges det opp til å dele kysten inn i 11-13 produksjonsområder hvor det etableres miljøindikatorer som skal gi grunnlag for å vurdere vekst i det enkelte produksjonsområde annethvert år. Et spørsmål er derfor om det bør opprettes et nasjonalt havbruksfond, eller om det bør opprettes 11-13 havbruksfond – ett for hvert produksjonsområde. Et annet alternativ er fylkesvise havbruksfond, noe Troms fylkeskommune har vært inne på i sitt foreløpige innspill.

Departementet mener at inntektene fra fremtidige kapasitetstildelinger bør fordeles på alle fylkeskommuner og kommuner som har oppdrettsvirksomhet, uavhengig av om fylkeskommunen/kommunen ligger i et område hvor kapasiteten på konsesjonsnivå økes, reduseres eller holdes uendret. Stortinget har lagt til grunn at alle kommuner og fylkeskommuner med oppdrettsvirksomhet skal få en andel av fondet, ikke bare kommuner og fylkeskommuner som tilrettelegger for nye lokaliteter. Et argument mot at kun kommuner i produksjonsområder som får vekst tilgodeses, er også at kommuner i produksjonsområder hvor kapasiteten holdes uendret eller reduseres grunnet den biologiske situasjonen opplever større negative virkninger av aktiviteten, og at det derfor er vel så gode grunner til at disse kommunene bør få en andel av fondet. I områder med en mindre god biologisk situasjon kan det også være større behov for klarering av nye og mer egnede lokaliteter for oppdrett, og kommunene bør derfor gis incentiver i den retning.

4.5. "Branngatekommuner"

I havbruksmeldingen beskrives et system for kapasitetsjustering uten at det legges opp til etablering av store oppdrettsfrie "branngater" (barrierer mot spredning av parasitter og sykdom mellom produksjonsområder). Vi tar heller sikte på å benytte naturlige branngater, vurderinger basert på modellering av smittespredning, samt mindre, lokale justeringer i lokalitetsstrukturen. Det nye systemet for kapasitetsjustering lukker imidlertid ikke muligheten for å kunne opprette større branngater på et senere tidspunkt. Etablering av branngater vil kunne medføre at enkelte lokaliteter må bli permanent brakklagt. Vertskommunene for branngatene, "branngatekommunene", vil dermed bidra til felleskapets beste, og bør tilgodeses med en andel av inntektene fra fremtidige kapasitetsøkninger. Fordi vi ikke legger opp til etablering av branngater, er det prematurt å drøfte fordeling til branngatekommuner nærmere her. Det vil imidlertid være naturlig å komme tilbake dette til dersom branngater i fremtiden vurderes opprettet.

5. Hvor store inntekter skal fordeles på kommunene og fylkeskommunene?

Størrelsen på inntektene til havbruksfondet vil avhenge av hvor mye ny produksjonskapasitet som blir tildelt, noe som i henhold til systemet beskrevet i havbruksmeldingen igjen vil avhenge av lakselussituasjonen. På sikt vil andre forhold kunne inngå i handlingsregelen. Med en god lakselussituasjon, hvor mange produksjonsområder blir åpnet for vekst, vil inntektene til fondet kunne bli betydelige. Det motsatte blir tilfellet dersom lakselus- situasjonen utvikler seg i negativ retning og få produksjonsområder blir åpnet for vekst.

Størrelsen på inntektene vil i tillegg avhenge av hvilken pris som oppnås ved tildeling av ny kapasitet, enten i form av nye tillatelser eller økt kapasitet på eksisterende konsesjoner. Ny kapasitet vil bli tildelt både til fast pris og i auksjon, men fordelingen er ikke fastsatt. Det er videre usikkerhet knyttet til hvilke priser som vil kunne oppnås i auksjon, ettersom dette vil avhenge av en rekke ulike forhold, blant annet markedssituasjonen. Hvilke priser som settes som fastpris er ikke fastsatt, og vil kunne variere over tid. Fondets størrelse vil også avhenge av om midlene betales ut umiddelbart etter at de er kommet inn til fondet, eller om utbetaling spres over flere år.

Departementet har i tabell 1 satt opp en oversikt over hvor store inntektene kan bli under ulike forutsetninger:

Andel vekst/Vederlag pr. tillatelse	10 mill. kr	30 mill. kr	50. mill. kr	70 mill. kr
Vekst i 100% av prod.områder	455 397 976	1 366 193 928	2 276 989 880	3 187 785 831
Vekst i 50% av prod.områder	227 698 988	683 096 964	1 138 494 940	1 593 892 916
Vekst i 10 % av prod.områder	45 539 798	136 619 393	227 698 988	318 778 583

Tabell 1: Kommunal sektors inntekter fra økt kapasitet i år 1.

Utregningen er basert på at MTB tildelt til kommersielle matfisktillatelser på konsesjonsnivå per 24.11.2015 var på totalt 787 459 tonn og at det var tildelt 945 kommersielle matfisktillatelser. Det gir en gjennomsnittlig størrelse på en tillatelse på ca. 830 tonn. Ordinær størrelse er 780 tonn sør for Troms, men i Finnmark og Troms er ordinær størrelse på 945 tonn. Dersom det eksempelvis blir vekst i 50 prosent av produksjonsområdene, altså 3 prosent vekst i MTB totalt, innebærer det at det skal tildeles 28,46 nye tillatelser: $(787\,459 \text{ tonn} * 0,03) / 830 \text{ tonn} = 28,46$. Antall nye tillatelser multipliseres med oppnådd pris per konsesjon, eks. $28,46 * 30 \text{ mill. kroner}$, som så må ganges med 0,8 for å få kommunal sektors andel av inntektene. Dette gir 683 096 964 kroner. I praksis er ikke konsesjonene delelige og det kan ikke tildeles konsesjoner på eks. 0,46 ganger vanlig størrelse. Dersom det derimot antas at deler av veksten tildeles som økt MTB på eksisterende tillatelser til samme pris per tonn som nye tillatelser, vil det gi samme resultat som i dette eksempelet.

Tabell 1 gir en oversikt over *kommunal sektors inntekter hver gang det tildeles ny kapasitet*, som i henhold til havbruksmeldingen vil skje annethvert år. Tabell 2 gir en oversikt over *årlige inntekter for kommunene*, funnet ved å dividere verdiene i tabell 1 med 0,8 og multiplisere med 0,7 for å få kommunenes andel, for så å dividere med 2 for å få årlige

inntekter. Verdiene er altså oppgitt i løpende priser og det er ikke tatt hensyn til eventuell forrentning.

Andel vekst/Vederlag pr. tillatelse	10 mill. kr	30 mill. kr	50. mill. kr	70 mill. kr
Vekst i 100% av prod.områder	199 236 614	597 709 843	996 183 072	1 394 656 301
Vekst i 50% av prod.områder	99 618 307	298 854 922	498 091 536	697 328 151
Vekst i 10 % av prod.områder	19 923 661	59 770 984	99 618 307	139 465 630
Arealavgift á 17 øre per kilo	221 000 000	221 000 000	221 000 000	221 000 000

Tabell 2: Kommunenes årlige inntekter fra økt kapasitet med fordeling av inntektene over to år.

I tabell 2 vises også inntektene fra en arealavgift på 17 øre per kilo, med utgangspunkt i et produsert volum på 1,3 millioner tonn. Kommunenes årlige inntekter fra havbruksfondet vil altså kunne overstige inntektene kommunene ville fått med en arealavgift dersom 50 prosent av produksjonsområdene åpnes for vekst, og hvor det oppnås et vederlag for nye tillatelser på om lag 27-28 millioner kroner (eller tilsvarende pris for økt MTB). Kommunenes inntekter fra havbruksfondet vil kunne bli vesentlig høyere enn inntektene fra arealavgift dersom flere produksjonsområder åpnes for vekst og/eller om det oppnås høyere pris for ny kapasitet. Merk imidlertid at eksempelet ikke inkluderer eventuelle inntekter til kommunene gjennom andel av vederlag for fremtidige kapasitetsøkninger.

6. Innretning av havbruksfondet

I denne delen av høringsnotatet drøftes ulike fordelingsnøkler mellom a) fylkeskommuner og kommuner, b) kommuner og c) fylkeskommuner. Deretter drøftes ulike modeller for utbetaling fra fondet, før det til sist gjøres en vurdering av hvilken administrasjon som blir nødvendig ved de ulike alternativene.

6.1. Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommuner og kommuner

Stortinget har i sin innstilling gått inn for at 80 prosent av vederlaget fra fremtidig økt kapasitet skal tilfalle kommuner og fylkeskommuner. I tillegg er departementet kjent med at Stortinget under sin behandling har forutsatt en fordeling med 20 prosent til staten, 10 prosent til fylkeskommunene og 70 prosent til kommunene.

Departementet oppfatter at det er bred enighet om at hoveddelen av kommunal sektors andel bør tilfalle kommunene. Samtidig har fylkeskommunene en viktig rolle knyttet til samordning av arealplaner og andre fellestiltak som tilsier at de også bør få en viss andel.

Departementet har satt opp et talleksempel som illustrerer fordelingen basert på Stortingets forutsetninger med 10 prosent til fylkeskommunene og 70 prosent til kommunene.

Per 10.11.2015 var det 11 fylkeskommuner i Norge med oppdrettsvirksomhet, hvor det var klarert lokaliteter til oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret. Her antas det, for enkelthets skyld, at inntektene fra tildeling av ny kapasitet i et år er på 1 milliard kroner, hvorav fylkeskommunene skal ha 10 prosent. Om inntektene fordeles likt, gir det 9,1 millioner kroner

til hver fylkeskommune. Dersom i stedet inntektene fordeles etter hvor mye lokalitets-MTB som er klarert i de ulike fylkeskommunenes sjøareal, vil Nordland fylkeskommune, som har rundt 20 prosent av lokalitets-MTB i Norge, bli tilgodesett med 20 millioner kroner, mens Aust-Agder fylkeskommune vil få 49 140 kroner.

Fylkeskommune	Lokalitets-MTB	Andel total lokalitets-MTB	Kr basert på 100 mill. kr og fordeling etter lokalitets-MTB	Kr basert på 100 mill. kr og lik fordeling
Aust-Agder	1 495	0,05 %	kr 49 140	kr 9 090 909
Finnmark	246 622	8,11 %	kr 8 106 367	kr 9 090 909
Hordaland	457 165	15,03 %	kr 15 026 832	kr 9 090 909
Møre og Romsdal	285 798	9,39 %	kr 9 394 051	kr 9 090 909
Nordland	608 410	20,00 %	kr 19 998 195	kr 9 090 909
Nord-Trøndelag	250 340	8,23 %	kr 8 228 577	kr 9 090 909
Rogaland	173 480	5,70 %	kr 5 702 219	kr 9 090 909
Sogn og Fjordane	240 690	7,91 %	kr 7 911 385	kr 9 090 909
Sør-Trøndelag	346 060	11,37 %	kr 11 374 855	kr 9 090 909
Troms	400 285	13,16 %	kr 13 157 209	kr 9 090 909
Vest-Agder	31 980	1,05 %	kr 1 051 170	kr 9 090 909
Totalsum	3 042 325	100,00 %	kr 100 000 000	kr 100 000 000

Tabell 3: Fordeling på fylkeskommuner basert på inntekter på 100 mill. kroner og basert på lik fordeling eller fordeling etter andel av total lokalitets-MTB (Kilde for lokalitets-MTB: Akvakulturregisteret, Fiskeridirektoratet)

Det understrekes at inntektene kan bli høyere eller lavere avhengig av hvor mye ny kapasitet som blir tildelt og til hvilken pris. Hensikten med eksempelet er kun å illustrere hvor store inntektene til fylkeskommunene kan bli med en fordeling på 10 prosent. Dersom fylkeskommunenes andel i stedet var satt til 5 prosent, ville Nordland fylkeskommune i dette eksempelet mottatt 10 millioner kroner, mens Aust-Agder fylkeskommune ville mottatt 24 570 kroner.

6.2. Fordelingsnøkkel mellom kommuner

Det er ønskelig å finne en enkel fordelingsnøkkel som gir en rimelig fordeling på alle kommuner med oppdrettsvirksomhet, men som samtidig stimulerer til å tilrettelegge for nye og egnede arealer. Departementet kan se for seg flere mulige fordelingsnøkler, som i varierende grad er egnede.

6.2.1. Lik fordeling

En mulighet er å fordele inntektene likt på alle kommuner. I et eksempel hvor kommunenes andel av provenyet det første året er på 1 milliard kroner, vil det innebære en utbetaling på 6,25 millioner kroner til den enkelte kommune.

Det er store forskjeller i hvor mye oppdrettsvirksomhet det er i de ulike kommunene, og en lik fordelingsnøkkel vil derfor slik departementet vurderer det gi urimelige utslag. Kommuner som har mye oppdrettsvirksomhet bør få en større andel av inntektene. Lik fordeling gir heller ingen incentiver til å tilrettelegge for nye eller mer egnede lokaliteter.

6.2.2. Lokalitets-MTB

En annen mulighet er å fordele inntektene etter lokalitets-MTB. En slik fordelingsnøkkel er enkel å forholde seg til, og sikrer at kommunene med mest oppdrett også får størst andel av inntektene. Fordelingsnøkkel vil også gi en forutsigbar og stabil fordeling av inntektene, i tillegg til at den også gir et incentiv til å tilrettelegge for nye lokaliteter, og gjerne store i antall tonn, ettersom dette kan gi en større andel av inntektene. En potensiell ulempe med lokalitets-MTB som fordelingsnøkkel er at opp mot 50 prosent av lokalitetene til enhver tid er brakklagte, hvor det kan være store forskjeller i hvor hyppig lokalitetene er i bruk og i hvilken grad lokalitets-MTB faktisk utnyttes. Fordeling etter lokalitets-MTB sikrer derfor ikke at kommunene som faktisk har mest oppdrett i sine områder får mest igjen. Både NFKK, Sjømat Norge og Norsk industri har likevel i sine foreløpige innspill pekt på at lokalitets-MTB kan være en fornuftig fordelingsnøkkel. Fordeling utfra faktisk bruk av lokalitets-MTB vil være mer krevende.

Departementet har i vedlegg 1 satt opp et eksempel på en fordeling etter lokalitets-MTB på de 160 kommunene som i dag har lokaliteter for oppdrett av laks, ørret eller regnbueørret, basert på at inntektene som skal fordeles er på hhv. 500 mill. kroner, 1 milliard kroner og 2 milliarder kroner. Det understrekes at dette bare er tilfeldig valgte verdier. Departementet ser i utgangspunktet ikke at en slik fordelingsnøkkel gir urimelige utslag, men ber høringsinstansene om innspill til fordelingen.

6.2.3. Fysisk arealbeslag

Skisser av anleggene brukes i søknadsprosesser, noe som gjør at man har oversikt over det fysiske arealbeslaget til en slik grad at det kan brukes om utgangspunkt for en fordeling. Det vil likevel være noe mer krevende sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB. Departementet tror heller ikke at det vil bli store endringer i fordelingen av vederlaget sammenlignet med en fordeling basert på lokalitets-MTB, men det vil kunne slå ulikt ut for enkeltkommuner. Incentiveeffekten ved en slik fordelingsnøkkel vil trolig være sammenlignbar med incentiveeffekten ved fordeling basert på lokalitets-MTB.

6.2.4. Slaktevolum

En fordeling basert på slaktevolum på lokalitetsnivå i de enkelte kommuner er mulig fordi tallene rapporteres gjennom Altinn. Fordeling etter slaktevolum vil bety at fordelingsnøkkel knyttes til verdiskaping heller enn til arealbeslag, noe departementet i utgangspunktet ikke ser som hensiktsmessig. En positiv side med en fordelingsnøkkel basert på slaktevolum er imidlertid at kommunene med de mest produktive lokalitetene vil bli premiert.

Fordelingsnøkkel vil også gi incentiv til å tilrettelegge for de mest produktive arealene. På den annen side blir sammenhengen mellom klarering av nye lokaliteter og økte inntekter fra

fondet svekket, fordi klarering av nye lokaliteter ikke nødvendigvis medfører økt slaktevolum, i hvert fall ikke umiddelbart. Det tar tid før ny fisk som settes ut føres frem til slakting. I tillegg kan det bli større svingninger i kommunenes inntekter fra år til år. For eksempel vil et sykdomsutbrudd eller en større rømming hos ett eller flere selskap, forhold som kommunen ikke har kontroll over, kunne gi reduserte inntekter for kommunen gjennom at slaktevolumet reduseres.

6.2.5. Oppsummering

Departementet ser i utgangspunktet ikke andre fordelingsnøkler som kan være aktuelle, men ber høringsinstansene om innspill til andre hensiktsmessige fordelingsnøkler. Departementet ber også høringsinstansene vurdere om det kan finnes effekter av fordelingsnøkler som er drøftet som ikke er omtalt.

6.2.6. Er incentiveeffekten tilstrekkelig ivaretatt?

Dersom inntektene fordeles fullt ut etter eksisterende lokalitets-MTB slik NFKK, Sjømat Norge og Norsk industri har vært inne på, er det et spørsmål om det i stor nok grad stimulerer til klarering og/eller utvidelse av nye og egnede lokaliteter. For en kommune som klarer en ny lokalitet med en størrelse i MTB på 3 000 tonn, vil det gi en økt andel av inntektene på kun 1 promille med utgangspunkt i at samlet MTB er på litt over 3 millioner tonn. Det gir likevel en økt utbetaling i kroner og ører på nesten 1 million kroner for kommunen, med utgangspunkt i at de samlede inntektene til fordeling er 1 milliard kroner. Dette enkle eksempelet forutsetter imidlertid at ingen andre kommuner klarer nye lokaliteter. Dersom også de andre kommunene klarer like mye nytt areal, vil kommunen få samme utbetaling som tidligere fordi andelen av fondet er den samme.

Dersom man mener at incentiveeffekten ved fordeling fullt ut basert på eksisterende lokalitets-MTB ikke er tilstrekkelig, kan et alternativ være å reservere en andel av kommunenes inntekter til fordeling på kommuner som har klarert nye lokaliteter, eller utvidet eksisterende lokaliteter. Sjømat Norge har i sitt foreløpige innspill foreslått at en mindre andel av kommunenes inntekter fordeles på denne måten. Steigen kommune har i sitt foreløpige innspill tatt til orde for at 80 prosent av kommunenes inntekter reserveres for kommuner som får økt produksjon som følge av økt konsesjons-MTB.

I det følgende har departementet satt opp et eksempel på hvordan dette vil kunne slå ut for en gjennomsnittskommune, basert på at andelen som avsettes til fordeling etter ny lokalitets-MTB er 30 prosent. Andelen kan settes høyere eller lavere enn i eksempelet.

Gjennomsnittskommunen har klarert 19 000 tonn lokalitets-MTB (3,04 mill. tonn / 160 kommuner), altså har kommunen 0,625 prosent av total lokalitets-MTB. Med fordeling fullt ut etter eksisterende lokalitets-MTB, og basert på at eksempelvis 1 milliard kroner skal fordeles, vil kommunen motta 6,25 millioner kroner. Som nevnt vil kommunen motta ca. 1 million mer for klarering av en ny lokalitet på 3 000 tonn, gitt at ingen andre kommuner klarer ny lokalitets-MTB. Dersom det antas at total lokalitets-MTB øker med 5 prosent dette året, fra

3,04 mill. tonn til 3,192 tonn, altså 152 000 tonn, gir den nye lokaliteten en økt utbetaling på 642 230 kroner ($((19\ 000\ \text{tonn} + 3\ 000\ \text{tonn}) / (3,04\ \text{mill. tonn} * 1,05)) * 1\ \text{mrd. kroner} - 6,25\ \text{mill. kroner}$). I dette eksempelet mottar altså kommunen totalt 6,89 mill. kroner det året den nye lokaliteten klareres.

Dersom alternativt 300 millioner kroner av inntektene på 1 milliard holdes av til fordeling etter ny lokalitets-MTB, vil kommunen motta 4,32 millioner kroner ($6,25\ \text{mill. kroner} * 0,7$), pluss det kommunen eventuelt mottar ved nyklarering/utvidelse av lokalitets-MTB. Den nye lokaliteten på 3 000 tonn vil med samme forutsetninger som over i dette tilfellet gi kommunen i overkant av 5,92 mill. kroner av de 300 millioner kronene ($(3\ 000 / 152\ 000) * 300\ \text{mill. kroner}$). Totalt vil altså gjennomsnittskommunen i dette eksempelet motta 10,29 millioner kroner dersom 30 prosent av kommunenes inntekter avsettes til ny lokalitets-MTB, sammenlignet med 6,89 million ved fordeling fullt ut etter eksisterende lokalitets-MTB.

Det understrekes at veksten i total lokalitets-MTB på 5 prosent er tilfeldig valgt i dette eksempelet. Veksten kan bli både høyere og lavere enn 5 prosent, og i teorien vil også total lokalitets-MTB kunne gå ned, dersom eldre lokaliteter fases ut samtidig som det i perioder klareres få nye lokaliteter eller skjer få utvidelser. Det er ingen direkte sammenheng mellom hvor mye konsesjons-MTB som tildeles og hvor mye ny lokalitets-MTB som klareres. I en situasjon hvor det er satt av en viss andel til fordeling på kommuner som øker lokalitets-MTB, samtidig med at det klareres lite ny lokalitets-MTB, vil det kunne bli veldig store utbetalinger til kommuner som øker lokalitets-MTB. I ovennevnte eksempel vil eks. kommunen som klarerer en ny lokalitet på 3 000 tonn få 100 millioner kroner dersom lokalitets-MTB for landet som helhet kun øker med 10 000 tonn. En så stor utbetaling til en enkeltkommune vil åpenbart være urimelig. Departementet ser derfor at det kan være utfordringer med å avsette en fast andel av fondet til fordeling på kommuner som øker lokalitets-MTB.

Et annet alternativ som vil kunne gi en økt incentiveffekt er å la nye lokaliteter telle dobbelt sammenlignet med eksisterende lokaliteter. Det samme vil kunne gjelde ved utvidelser på allerede klarerte lokaliteter. I ovennevnte eksempel vil den nye lokaliteten på 3 000 tonn regnes som 6 000 tonn og da gi kommunen en økt andel av inntektene på ca. 1,58 millioner kroner, totalt 7,83 millioner kroner, sammenlignet med 6,89 millioner kroner. En slik ordning er trolig lettere å håndtere enn ordningen hvor en fast andel av fondet settes av til kommuner som har økt sin lokalitets-MTB.

Et tredje alternativ kan være at en andel av fondet fordeles på kommunene hvor økt konsesjons-MTB tas i bruk. Inntektene fordeles likt på vertskommunene, uavhengig av antall lokaliteter og størrelsen på lokalitetene i antall tonn. Denne metoden har vært brukt til å fordele inntektene fra de grønne konsesjonene og for økningen i MTB med 5 prosent i 2015/2016. Dette alternativet innebærer imidlertid at det blir en egen fordelingsnøkkel for denne delen av inntektene, og fordelingen av midlene blir mer kompleks.

Departementet ber om høringsinstansenes innspill på om incentiveeffekten er tilstrekkelig ivare tatt ved fordeling fullt ut etter eksisterende MTB eller andre fordelingsnøkler, eller om kommuner som øker sin lokalitets-MTB gjennom nytidellinger eller utvidelser bør premieres ytterligere utover at de kan øke sin andel av fondet.

6.2.7. Regionråd som alternativ til fordeling fastsatt av departementet

Et alternativ til at departementet fastsetter en fordelingsnøkkel er at kommunene selv blir enige om fordelingen seg imellom. Stadig flere kommuner går nå sammen om å utarbeide felles kystzoneplaner, og det kan tenkes at kommunene i forbindelse med dette arbeidet kan se seg tjent med en annen fordeling av vederlaget enn det en fordelingsnøkkel basert på lokalitets-MTB skulle tilsi. Utbetaling vil eksempelvis kunne skje til et regionråd, som så fastsetter fordeling av inntektene på "sine" kommuner. Departementet legger til grunn at utbetalingen fra fondet til regionrådet likevel må basere seg på en fordelingsnøkkel, og at det bare er den interne fordelingen mellom kommunene i regionen som regionrådet vil kunne ta stilling til. Departementet antar at det i mange tilfeller vil være krevende for kommunene å selv bli enige om en fordeling, og det vil uansett medføre et større administrasjonsbehov.

6.3. Fordelingsnøkkel mellom fylkeskommuner

Departementet mener at samme fordeling som for kommunene kan benyttes for fordelingen mellom fylkeskommunene. Hvordan en fordeling basert på lik fordeling og lokalitets-MTB vil slå ut er vist ved et eksempel i tabell 3. Sjømat Norge har også tatt til orde for en slik fordeling i sitt foreløpige innspill.

6.4. Størrelse og frekvens på utbetalinger fra fondet

Departementet har oppfattet at havbrukskommunene så langt har vært opptatt av at utbetalinger fra fondet bør skje årlig for å gi jevne inntekter og størst mulig forutsigbarhet. Årlige utbetalinger er imidlertid en utfordring når inntekter fra tildeling av ny kapasitet kun vil oppstå annethvert år, gitt at ny kapasitet tildeles. Årlige utbetalinger krever derfor at deler av kommunal sektors inntekter holdes tilbake for å spres utover flere år, fremfor å bli utbetalt med en gang. Dette medfører for det første at kommunene og fylkeskommunene i realiteten vil tape inntekter ettersom det ikke vil beregnes renter på midler som holdes tilbake. Inntektene vil bli inntektsført på statsbudsjettet i det året de kommer inn, for så å utgiftsføres i de årene utbetaling til kommunene og fylkeskommunene skjer. Dersom det faktisk opprettes en egen enhet – et havbruksfond i ordets rette forstand – som skal forvalte inntektene, vil det for det andre kunne medføre økte kostnader til administrasjon. For det tredje finnes det trolig bedre anvendelser av midlene enn å la de stå uvirksomme i ett eller flere år fremfor å bidra med aktivitet og verdiskaping ute i kommunene. Departementet har likevel satt opp tre alternative modeller for utbetaling fra fondet i pkt. 6.4.2 – 6.4.4.

6.4.1. Vil det være begrensninger på bruken av inntektene fra havbruksfondet?

Departementet oppfatter at en av årsakene til at kommunene ønsker årlige utbetalinger fremfor å få alle midlene med en gang, er at store inntekter som oppstår ved ujevne mellomrom i visse tilfeller ikke kan anses som driftsmidler, men må inntektsføres i

kommunenes investeringsregnskaper. Departementets vurdering er imidlertid at dette ikke en problemstilling for fordelingen av inntektene fra tildeling av ny kapasitet i oppdrettsnæringen som sådan. Kommunenes inntekter fra havbruksfondet vil være frie midler som kommunene vil stå fritt til å disponere slik de ønsker. Hvorvidt inntekten skal føres i drifts- eller investeringsregnskapet vurderes ut fra de generelle regnskapsreglene for kommunesektoren, men forslaget i dette høringsnotatet legger opp til at inntektene for de berørte kommunene nå vil komme med jevne mellomrom.

I det følgende beskriver departementet tre modeller for utbetaling fra fondet:

- Umiddelbar utbetaling
- Fast utbetaling
- Prosentvis utbetaling

6.4.2. Umiddelbar utbetaling

Modellen innebærer at kommunal sektors andel av inntektene fra fremtidige kapasitetstildelinger utbetales med en gang vederlag for økt kapasitet er innbetalt, altså blir det full utbetaling i år 1 og ingen utbetaling i år 2. Berørte kommuner og fylkeskommuner vil kunne høste renter av inntektene, spre bruken av midlene over flere år, eller sette midlene i arbeid umiddelbart. Utbetalingene vil variere fra gang til gang, men vil til en viss grad være forutsigbare ettersom man en tid i forveien vil ha en god oppfatning om hvilke produksjonsområder som vil få vekst eller ikke.

Modellens økonomiske konsekvenser for kommunene kan illustreres med et eksempel. Vi kan tenke oss at valget av fordelingsnøkkel sikrer en kommune en andel på 1 prosent av midlene i havbruksfondet. Hvis det i en runde innbetales i alt 1 milliard kroner fra vederlag fra vekst i havbruksnæringen til fondet, vil kommunen umiddelbart få utbetalt 10 millioner kroner. Hvis det i neste runde to år senere er mindre vekst og det kun innbetales 200 millioner kroner, og kommunen fortsatt har krav på en andel på 1 prosent av midlene i fondet, vil kommunen da få utbetalt 2 millioner kroner.

Modellen med umiddelbar utbetaling er det forvaltningsmessig enkleste alternativet som sikrer at midlene kommer i bruk og overlater eventuell forvaltning til den enkelte kommune. Dersom det er ønskelig med jevne utbetalinger er dette et hensyn denne modellen ivaretar i mindre grad. Et alternativ kan være at halvparten av inntektene utbetales i år 1, mens den andre halvparten utbetales i år 2.

6.4.3. Fast utbetaling

Denne modellen innebærer at det bestemmes et fast beløp som årlig utbetales fra fondet til fordeling blant kommunene. Dette medfører at størrelsen på de samlede utbetalingene fra fondet er konstant, og at kommunenes inntekter, i den grad de beholder samme fordelingsnøkkel mellom perioder, får faste, årlige inntekter. Dette alternativet gir kommunene mest mulig forutsigbarhet med hensyn til inntekter fra fondet, men har samtidig flere administrative ulemper.

For det første må det det faste beløpet fastsettes så lavt at fondet ikke står i fare for å gå i minus. Det vil være krevende å anslå hvor store inntektene til havbruksfondet blir, jf. at dette avhenger av hvor mye vekst som tildeles og hvilken pris som oppnås for ny kapasitet. Usikkerheten vil være stor allerede første gang inntektene til havbruksfondet skal fordeles, men vil være enda større på lengre sikt. Utbetalingene vil heller ikke nødvendigvis være helt faste ettersom fordelingsnøkkelen vil kunne endre seg.

Modellens økonomiske konsekvenser for kommunene vil være enkle. I det det er fastsatt et beløp som skal utbetales fra fondet til fordeling, vil en kommune motta sin andel av dette beløpet hvert år. Hvis dette beløpet for eksempel fastsettes til 100 millioner kroner, vil en kommune med krav på en andel på 1 prosent av midlene motta 1 millioner kroner årlig. Kommunen er dermed sikret stor grad av forutsigbarhet i utbetalingene. Imidlertid vil faste utbetalinger også innebære at store midler vil bli holdt tilbake. Som beskrevet innledningsvis under punkt 6.4 vil også kommunene i realiteten tape penger på en slik ordning fordi det ikke beregnes renter mellom innbetaling og utbetaling fra statsbudsjettet. Alternativet innebærer imidlertid ingen garanti om utbetalinger fra staten. Dersom beløpet viser seg å være for høyt må det nedjusteres. På den annen side kan det være hensiktsmessig å justere beløpet opp hvis det viser seg å være altfor lavt over tid. Alternativet innebærer altså ingen absolutt sikkerhet for noe fast beløp over tid.

6.4.4. Prosentvis utbetaling

Denne modellen innebærer at en fast andel av midlene i havbruksfondet utbetales årlig. Til forskjell fra modellen med fast utbetalingsbeløp vil størrelsen på utbetalingene variere med størrelsen på selve fondet, men sikrer samtidig en mindre varierende størrelse på utbetalingene enn modellen med umiddelbar utbetaling. Ved at kun en andel av midlene utbetales vil man sikre at havbruksfondet ikke kan gå i minus. Modellen har imidlertid de samme utfordringene som modellen med fast beløp hva gjelder behov for forvaltning av tilbakeholdte midler samt innskrenkning av kommunenes handlingsrom til å disponere sine inntekter, ettersom det til enhver tid vil være midler til gode i havbruksfondet.

Videre vil modellens egenskaper i stor grad variere med størrelsen på prosenten av fondet som skal utbetales. En høy prosentsats vil gi større grad av variasjon i utbetalingene, men minker andelen midler som blir stående ubenyttet. En lavere prosentsats vil gi større grad av forutsigbarhet, men vil samtidig medføre at en stor andel av vederlagene fra vekst blir værende i havbruksfondet. Skulle man velge denne modellen som utbetalingsordning, er denne satsen en størrelse som må fastsettes. Departementet ber derfor om innspill på hvor stor prosent av havbruksfondet en mener bør utbetales i hver periode, dersom denne utbetalingsordningen skulle bli valgt.

Modellens økonomiske konsekvenser for kommunene kan igjen illustreres i et eksempel. I eksempelet antas det at den andelen som skal fordeles utbetales over to år i to like store deler, for å ivareta hensynet til jevne utbetalingsbeløp. Vi kan igjen anta at det innbetales 1 mrd. og 200 millioner kroner i to vekstperioder, og at vi tar for oss en kommune med krav på en 1

prosent andel av midlene som utbetales. Hvis vi først antar at utbetalingsssatsen er lik 50 prosent, vil kommunen motta 2,5 millioner kroner de to første årene. Etter den andre innbetalingen vil det være 700 millioner kroner i havbruksfondet. De to påfølgende årene vil kommunen motta 1,75 millioner kroner. Dette sikrer kommunen relativt stabile inntekter, men en stor andel av inntektene i havbruksfondet blir stående utilgjengelig. Hvis utbetalingsssatsen istedenfor er lik 80 prosent, vil kommunen de to første årene motta 4 millioner kroner, og 1,6 millioner kroner de to neste. Vi ser av eksempelet at de økonomiske konsekvensene for kommunen i relativt stor grad vil variere med størrelsen på andelen av fondet som skal utbetales.

Dersom ønsket om jevnere utbetalinger er stort, vil denne modellen være et alternativ som bedre ivaretar dette hensynet. Modellen sikrer samtidig at man omgår utfordringen med å fastsette et utbetalingsbeløp som ikke er for stort. Det vil allikevel innebære utfordringer med forvaltning av tilbakeholdte midler. Som i alternativet med fast utbetaling vil i tillegg den enkelte kommunes handlingsrom til å disponere sine inntekter fra havbruksfondet begrenses.

6.4.5. Bør det opprettes et faktisk havbruksfond for fordeling av inntektene?

Modellene beskrevet i 6.4.3 og 6.4.4. med fast årlig utbetaling basert på et kronebeløp eller en prosentsats innebærer begge at deler av inntektene må holdes tilbake. Som nevnt beregnes det ikke renter mellom tidspunktet hvor midlene inntekts- og utgiftsføres på stats- budsjettet. Et alternativ er at det faktisk opprettes et havbruksfond som blir ansvarlig for forvaltningen av midlene som er kommet inn men som ennå ikke er utbetalt til kommunene. Dersom halvparten av inntektene på eksempelvis 1 milliard kroner holdes tilbake, er det altså 500 millioner kroner som må forvaltes. Det enkleste og mest kostnadsbesparende er om midlene oppbevares på bankkonto. Med dagens rentenivå på om lag eller litt under inflasjonen vil det omtrent være nok til å opprettholde realverdien av midlene. Et annet alternativ er at midlene forvaltes eks. ved plassering i verdipapirer som vil ha høyere kostnader, bedre muligheter for avkastning, men også mulighet for verdireduksjon. Et slikt alternativ reiser imidlertid spørsmål om hvem som skal forvalte midlene og hvilken risikoprofil midlene bør forvaltes med.

Departementet antar at det vil være ulike oppfatninger blant kommunene og fylkeskommunene om hvordan midlene best kan benyttes. Ved umiddelbar utbetaling, vil kommunene og fylkeskommunene selv kunne ta stilling til bruken av sin andel av inntektene.

6.4.6. Oppsummering

De forskjellige modellene for utbetalingsordninger beskrevet i høringsnotatet er sammenlignet i tabell 4 med en kort vurdering av fordeler og ulemper ved alternativene og en kort kommentar til disse.

Ordning	Fordeler	Ulemper	Merknad
Alternativ 1: umiddelbar utbetaling	Ingen utfordringer med forvaltning sentralt. Kommuner og fylkeskommuner kan få renter på sin andel av inntektene eller bruke midlene til drift.	Ujevn inntektsstrøm.	Det forvaltningsmessig enkleste alternativet som sikrer at midlene kommer i bruk eller overlater ev. forvaltning til den enkelte kommune. Midlene kan disponeres fritt av kommunene – også til drift.
Alternativ 2: fast utbetaling	Sikrer jevne utbetalinger. Gir maksimal forutsigbarhet.	Vanskelig å fastsette riktig størrelse på utbetalingene, mye midler bindes opp i fondet. Forvaltningsutfordringer.	Alternativet kan bidra til forutsigbarhet for den enkelte kommune, gitt at anslagene på fremtidige inntekter er riktige. For å sikre seg mot at fondet går i minus, bør man "gjette lavt" på størrelsen. Dette gjør at midler vil bli stående ubenyttet, og skaper et behov for forvaltning. Det reiser spørsmål om hvordan midlene skal forvaltes – bl.a. av hvem og med hvilken risikoprofil. Det kan bli nødvendig å justere størrelsen om det skulle vise seg at man har gjettet feil.
Alternativ 3: prosentvis utbetaling	Mindre variable utbetalinger enn alternativ 1. Sikrer at fondet ikke tømmes.	Mindre jevne utbetalinger enn alternativ 2. Forvaltningsutfordringer. Midler står ubenyttet.	Gir relativt jevne utbetalinger og dermed forutsigbarhet. Samtidig blir det utfordringer med sentral forvaltning av midlene, samt at en andel av midlene til enhver tid står ubenyttet.

Tabell 4: Sammenligning av ulike modeller for utbetaling.

Tabell 5 viser fordelingen av en tenkt kommunes inntekter fra havbruksfondet over fire år under de forskjellige utbetalingsordningene. I tabellen antas det at kommunen har rett på en 1 prosent andel av samlet proveny, og at det innbetales henholdsvis 1 mrd. og 200 millioner kroner i de to vekstrundene under fireårsperioden. Det er videre brukt to eksempelbeløp for fast utbetaling, hvor henholdsvis 100 og 300 millioner kroner årlig utbetales av havbruksfondet til alle kommunene. Det brukes også to eksempelsetser for prosentvis utbetaling på 50 prosent og 80 prosent, der denne andelen av havbruksfondet utbetales i to jevnstore deler over to år.

	Kommunens inntekt og rest hvert år	Umiddelbar utbetaling	Fast utbetaling: to eksempelbeløp som utbetales årlig		Prosentvis utbetaling: to eksempelsatser med jevn fordeling over to år	
			100 mill.	300 mill.	50%	80%
År 1, innbetaling 1 mrd. kr	Utbetalt beløp	10 mill.	1 mill.	3 mill.	2,5 mill.	4 mill.
	Resterende midler	0	9 mill.	7 mill.	7,5 mill.	6 mill.
År 2, innbetaling 0 kr	Utbetalt beløp	0	1 mill.	3 mill.	2,5 mill.	4 mill.
	Resterende midler	0	8 mill.	4 mill.	5 mill.	2 mill.
År 3, innbetaling 200 mill. kr	Utbetalt beløp	2 mill.	1 mill.	3 mill.	1,75 mill.	1,6 mill.
	Resterende midler	0	9 mill.	3 mill.	5,25 mill.	2,4 mill.
År 4, innbetaling 0 kr	Utbetalt beløp	0	1 mill.	3 mill.	1,75 mill.	1,6 mill.
	Resterende midler	0	8 mill.	0	3,5 mill.	0,8 mill.

Tabell 5: Utbetalinger til en kommune med 1 prosent av samlet proveny under forskjellige utbetalingsordninger

6.5. Administrasjon av havbruksfondet

Administrasjonen vil holdes på et minimum dersom inntektene fordeles etter en fordelingsnøkkel med lokalitets-MTB, og utbetaling til berørte kommuner og fylkeskommuner skjer umiddelbart etter at midlene er kommet inn. Andre løsninger vil kreve mer administrasjon. Et alternativ hvor det opprettes en ny enhet – et havbruksfond i ordets rette forstand – som skal forvalte inntektene, vil være kostnadskrevene og kreve mest administrasjon.

7. Miljømessige konsekvenser

Departementet mener at fordelingen av kommunal sektors inntekter fra fremtidige kapasitetstildelinger, ikke vil ha miljømessige konsekvenser. Miljømessige hensyn ivaretas på samme måte som før i prosessen for klarering av nye lokaliteter.

Under diskusjonen om arealavgift pekte noen på at en slik avgift ville gi kommunene for store incentiver for å tilrettelegge for oppdrett, og at dette ville kunne ha både miljømessige konsekvenser og samtidig gå på bekostning av andre interessenter i kystsonen. Den samme argumentasjonen vil kunne gjelde når kommunene får en større andel av inntektene fra fremtidige kapasitetstildelinger. Det er imidlertid allerede besluttet av det skal opprettes et havbruksfond. Dette høringsnotatet omhandler kun innretningen på fondet, og departementet kan ikke se at dette i seg selv har miljømessige konsekvenser. Departementet vil imidlertid igjen vise til at miljømessige hensyn som før vil være godt ivaretatt når nye lokaliteter

klareres. Det kan tenkes at kommunene i større grad vil prioritere arealer til oppdrettsnæringen i sine kystsoneplaner, men det er også et av formålene med ordningen. Som beskrevet i kapittel 2 er imidlertid havbruksnæringens direkte arealbeslag lite, og det vil fortsatt være rom for mange ulike interesser i kystsonen.

8. Administrative og økonomiske konsekvenser

De administrative og økonomiske konsekvensene av forslaget avhenger i stor grad av størrelsen og frekvensen på utbetalinger fra havbruksfondet som er omtalt under kapittel 6.4 i notatet. Videre vil det ha administrative konsekvenser om det opprettes et fond – i ordets rette forstand – for forvaltning av midlene. Som nevnt i avsnitt 6.5 vil en slik forvaltning være kostnadskrevene og kreve mer enn administrasjon enn om utbetalinger skjer umiddelbart og den enkelte kommune kan ta ansvar for bruken av sin andel av inntektene.

Med hilsen

Vidar Landmark
ekspedisjonssjef

Martin H. Bryde
avdelingsdirektør

VEDLEGG 1

Fordeling av samlet proveny på hhv. 500 mill. kroner, 1 mrd. kroner og 2 mrd. kroner på kommuner basert på lokalitets-MTB per 10.11.2015

Kommunenavn	Lokalitets-MTB per kommune	Andel av samlet lokalitets-MTB	Inntekter fra proveny på 500 mill. kroner	Inntekter fra proveny på 1 mrd. kroner	Inntekter fra proveny på 2 mrd. kroner
AGDENES	7020	0,23 %	1 154 239	2 308 478	4 616 956
ALSTAHaug	19500	0,64 %	3 206 220	6 412 439	12 824 878
ALTA	61679	2,03 %	10 141 355	20 282 710	40 565 419
ASKVOLL	23270	0,77 %	3 826 089	7 652 177	15 304 355
ASKØY	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
AUKRA	8580	0,28 %	1 410 737	2 821 473	5 642 947
AURE	20280	0,67 %	3 334 468	6 668 937	13 337 874
AUSTEVOLL	53200	1,75 %	8 747 225	17 494 450	34 988 899
AUSTRHEIM	7020	0,23 %	1 154 239	2 308 478	4 616 956
AVERØY	16380	0,54 %	2 693 224	5 386 449	10 772 898
BALLANGEN	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
BERG	13900	0,46 %	2 285 459	4 570 918	9 141 836
BINDAL	25060	0,82 %	4 120 403	8 240 806	16 481 613
BJUGN	12480	0,41 %	2 051 981	4 103 961	8 207 922
BODØ	5460	0,18 %	897 741	1 795 483	3 590 966
BOKN	8280	0,27 %	1 361 410	2 722 820	5 445 641
BREMANGER	21840	0,72 %	3 590 966	7 181 932	14 363 864
BRØNNØY	23400	0,77 %	3 847 464	7 694 927	15 389 854
BØ I NORDLAND	15600	0,51 %	2 564 976	5 129 951	10 259 903
BØMLO	42490	1,40 %	6 986 270	13 972 541	27 945 081
BÅTSFJORD	3600	0,12 %	591 917	1 183 835	2 367 670
DYRØY	22135	0,73 %	3 639 470	7 278 941	14 557 881
DØNNA	20280	0,67 %	3 334 468	6 668 937	13 337 874
EIDE	780	0,03 %	128 249	256 498	512 995
ETNE	6540	0,22 %	1 075 317	2 150 633	4 301 267
EVENES	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
FARSUND	2340	0,08 %	384 746	769 493	1 538 985
FAUSKE	6880	0,23 %	1 131 220	2 262 440	4 524 880
FEDJE	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
FINNØY	59755	1,97 %	9 825 008	19 650 016	39 300 031
FITJAR	15620	0,51 %	2 568 264	5 136 528	10 273 056
FJALER	11700	0,38 %	1 923 732	3 847 464	7 694 927
FJELL	15000	0,49 %	2 466 323	4 932 646	9 865 291
FLAKSTAD	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
FLATANGER	50920	1,67 %	8 372 344	16 744 687	33 489 375
FLEKKEFJORD	27300	0,90 %	4 488 707	8 977 415	17 954 830
FLORA	37440	1,23 %	6 155 942	12 311 883	24 623 767
FOSNES	12480	0,41 %	2 051 981	4 103 961	8 207 922
FRÆNA	5460	0,18 %	897 741	1 795 483	3 590 966

FRØYA	130260	4,28 %	21 417 547	42 835 094	85 670 188
FUSA	28080	0,92 %	4 616 956	9 233 912	18 467 825
GAIVUOTNA-KÅFJORD	3600	0,12 %	591 917	1 183 835	2 367 670
GILDESKÅL	37380	1,23 %	6 146 076	12 292 153	24 584 305
GISKE	8580	0,28 %	1 410 737	2 821 473	5 642 947
GJEMNES	12480	0,41 %	2 051 981	4 103 961	8 207 922
GLOPPEN	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
GRATANGEN	9420	0,31 %	1 548 851	3 097 701	6 195 403
GULEN	42220	1,39 %	6 941 877	13 883 753	27 767 506
HADSEL	35620	1,17 %	5 856 694	11 713 389	23 426 778
HALSA	24960	0,82 %	4 103 961	8 207 922	16 415 844
HAMARØY	7740	0,25 %	1 272 623	2 545 245	5 090 490
HAMMERFEST	35760	1,18 %	5 879 713	11 759 427	23 518 854
HARAM	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
HARSTAD	40585	1,33 %	6 673 047	13 346 095	26 692 189
HASVIK	7200	0,24 %	1 183 835	2 367 670	4 735 340
HAUGESUND	9540	0,31 %	1 568 581	3 137 163	6 274 325
HEMNE	18720	0,62 %	3 077 971	6 155 942	12 311 883
HERØY I M & R	5460	0,18 %	897 741	1 795 483	3 590 966
HERØY I NORDLAND	18940	0,62 %	3 114 144	6 228 287	12 456 574
HITRA	85540	2,81 %	14 064 617	28 129 233	56 258 467
HJELMELAND	13920	0,46 %	2 288 748	4 577 495	9 154 990
HYLLESTAD	25740	0,85 %	4 232 210	8 464 420	16 928 840
HØYANGER	18720	0,62 %	3 077 971	6 155 942	12 311 883
IBESTAD	31200	1,03 %	5 129 951	10 259 903	20 519 805
JONDAL	15015	0,49 %	2 468 789	4 937 578	9 875 156
KARLSØY	29700	0,98 %	4 883 319	9 766 638	19 533 276
KARMØY	8580	0,28 %	1 410 737	2 821 473	5 642 947
KRISTIANSUND	16542,5	0,54 %	2 719 943	5 439 886	10 879 772
KVALSUND	24120	0,79 %	3 965 847	7 931 694	15 863 388
KVAM	20930	0,69 %	3 441 342	6 882 685	13 765 370
KVINNHERRAD	55145	1,81 %	9 067 025	18 134 049	36 268 098
KVITSØY	7200	0,24 %	1 183 835	2 367 670	4 735 340
KVÆFJORD	19590	0,64 %	3 221 018	6 442 035	12 884 070
KVÆNANGEN	27900	0,92 %	4 587 360	9 174 721	18 349 441
LAVANGEN	9000	0,30 %	1 479 794	2 959 587	5 919 175
LEBESBY	20025	0,66 %	3 292 541	6 585 082	13 170 164
LEIRFJORD	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
LEKA	28860	0,95 %	4 745 205	9 490 410	18 980 820
LENVIK	24780	0,81 %	4 074 365	8 148 730	16 297 461
LILLESAND	1495	0,05 %	245 810	491 620	983 412
LINDÅS	15760	0,52 %	2 591 283	5 182 566	10 365 133
LOPPA	34079	1,12 %	5 603 321	11 206 642	22 413 284
LURØY	25560	0,84 %	4 202 614	8 405 228	16 810 456
LYNGDAL	2340	0,08 %	384 746	769 493	1 538 985

LYNGEN	5400	0,18 %	887 876	1 775 752	3 551 505
LØDINGEN	19380	0,64 %	3 186 489	6 372 978	12 745 956
MASFJORDEN	8775	0,29 %	1 442 799	2 885 598	5 771 195
MELAND	3900	0,13 %	641 244	1 282 488	2 564 976
MELØY	27480	0,90 %	4 518 303	9 036 607	18 073 213
MIDSUND	17160	0,56 %	2 821 473	5 642 947	11 285 893
MOLDE	3000	0,10 %	493 265	986 529	1 973 058
MOSKENES	1560	0,05 %	256 498	512 995	1 025 990
MÅSØY	15719	0,52 %	2 584 542	5 169 084	10 338 167
NAMSOS	10660	0,35 %	1 752 733	3 505 467	7 010 934
NARVIK	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
NESNA	7800	0,26 %	1 282 488	2 564 976	5 129 951
NORDDAL	5460	0,18 %	897 741	1 795 483	3 590 966
NORDKAPP	12760	0,42 %	2 098 019	4 196 037	8 392 074
NORDREISA	12500	0,41 %	2 055 269	4 110 538	8 221 076
NÆRØY	89700	2,95 %	14 748 610	29 497 220	58 994 441
OS I HORDALAND	10920	0,36 %	1 795 483	3 590 966	7 181 932
OSEN	18720	0,62 %	3 077 971	6 155 942	12 311 883
OSTERØY	21060	0,69 %	3 462 717	6 925 434	13 850 869
RADØY	21760	0,72 %	3 577 812	7 155 624	14 311 249
RANA	4680	0,15 %	769 493	1 538 985	3 077 971
RAUMA	6240	0,21 %	1 025 990	2 051 981	4 103 961
RENNESØY	9840	0,32 %	1 617 908	3 235 815	6 471 631
ROAN	17940	0,59 %	2 949 722	5 899 444	11 798 888
RØDØY	37740	1,24 %	6 205 268	12 410 536	24 821 072
SALANGEN	9000	0,30 %	1 479 794	2 959 587	5 919 175
SALTDAL	6240	0,21 %	1 025 990	2 051 981	4 103 961
SAMNANGER	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
SANDE I M & R	2340	0,08 %	384 746	769 493	1 538 985
SANDNES	6630	0,22 %	1 090 115	2 180 229	4 360 459
SANDØY	4680	0,15 %	769 493	1 538 985	3 077 971
SELJE	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
SKJERVØY	44970	1,48 %	7 394 036	14 788 071	29 576 143
SKÅNLAND	17000	0,56 %	2 795 166	5 590 332	11 180 663
SMØLA	58220	1,91 %	9 572 621	19 145 242	38 290 483
SNILLFJORD	28080	0,92 %	4 616 956	9 233 912	18 467 825
SOLUND	30900	1,02 %	5 080 625	10 161 250	20 322 500
SORTLAND	17940	0,59 %	2 949 722	5 899 444	11 798 888
STEIGEN	41100	1,35 %	6 757 724	13 515 449	27 030 898
STORD	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
STRAND	7040	0,23 %	1 157 527	2 315 055	4 630 110
STRANDA	7775	0,26 %	1 278 377	2 556 755	5 113 509
SULDAL	9880	0,32 %	1 624 485	3 248 969	6 497 938
SUND	14820	0,49 %	2 436 727	4 873 454	9 746 908
SVEIO	19290	0,63 %	3 171 691	6 343 382	12 686 764

SØMNA	13260	0,44 %	2 180 229	4 360 459	8 720 917
SØRFOLD	20940	0,69 %	3 442 987	6 885 973	13 771 946
SØRREISA	3600	0,12 %	591 917	1 183 835	2 367 670
SØR-VARANGER	17640	0,58 %	2 900 396	5 800 791	11 601 582
TINGVOLL	4680	0,15 %	769 493	1 538 985	3 077 971
TJELDSUND	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
TORSKEN	20700	0,68 %	3 403 525	6 807 051	13 614 102
TRANØY	22130	0,73 %	3 638 648	7 277 296	14 554 593
TROMSØ	33175	1,09 %	5 454 684	10 909 368	21 818 735
TRÆNA	5160	0,17 %	848 415	1 696 830	3 393 660
TYSFJORD	31980	1,05 %	5 258 200	10 516 400	21 032 801
TYSNES	35820	1,18 %	5 889 579	11 779 158	23 558 315
TYSVÆR	19200	0,63 %	3 156 893	6 313 786	12 627 573
ULSTEIN	2340	0,08 %	384 746	769 493	1 538 985
UNJARGGA-NESSEBY	14040	0,46 %	2 308 478	4 616 956	9 233 912
VAKSDAL	2340	0,08 %	384 746	769 493	1 538 985
VANYLVEN	10920	0,36 %	1 795 483	3 590 966	7 181 932
VEFSN	3120	0,10 %	512 995	1 025 990	2 051 981
VEGA	9180	0,30 %	1 509 390	3 018 779	6 037 558
VESTNES	9360	0,31 %	1 538 985	3 077 971	6 155 942
VESTVÅGØY	15600	0,51 %	2 564 976	5 129 951	10 259 903
VEVELSTAD	11700	0,38 %	1 923 732	3 847 464	7 694 927
VIKNA	57720	1,90 %	9 490 410	18 980 820	37 961 640
VINDAFJORD	13615	0,45 %	2 238 599	4 477 198	8 954 396
VOLDA	12480	0,41 %	2 051 981	4 103 961	8 207 922
VÅGAN	29250	0,96 %	4 809 329	9 618 659	19 237 318
VÅGSØY	15600	0,51 %	2 564 976	5 129 951	10 259 903
ØKSNES	31680	1,04 %	5 208 874	10 417 747	20 835 495
ØRSTA	11700	0,38 %	1 923 732	3 847 464	7 694 927
ØYGARDEN	24960	0,82 %	4 103 961	8 207 922	16 415 844
ÅFJORD	27300	0,90 %	4 488 707	8 977 415	17 954 830
Totalsum	3040964,5	100,00 %	500 000 000	1 000 000 000	2 000 000 000

Kilde: Fiskeridirektoratets akvakulturregister. Utskriftsdato 10.11.2015